

სამათავროებრი

ბ 0 9 8 8 6 0

Linguistic

Papers

ნინო ცერვაძე

„წერის ხელობება“ – ეპისტოლარული ზანრის მიმღება თუ
მისი მეტამორფოზი?“

(იტალიური ენის მახალაზე)

ჯერ კიდევ სულ რამოდენიმე წლის წინათ ეპისტოლარული კო-
მუნიკაცია ლიტერატურის ერთ-ერთ უანრს წარმოადგენდა. ახლა
ფაქსის, E-mail-ისა და სმს-ების ასე ფართოდ გამოყენების შემდეგ,
წერილობითი კომუნიკაციის ყველაზე სწრაფი, პრაგმატული და, თა-
ნაც, არამატერიალური საშუალება გახდა. აი, როგორია ამ კუთხით
დანახული აღნიშნული ფენომენის გუშინდელი და დღევანდელი დღე.

მრავალი საუკუნის მანძილზე წერილი, ჩვენგან შორ მანძილზე
მყოფ ადამიანებთან, კომუნიკაციის დამყარების ერთადერთ საშუალე-
ბას წარმოადგენდა: ადამიანები (მატერიალური სახის) ქაღალდის
ფურცელზე დაწერილ, თავიანთი წერილის შინაარსს რომელიმე პი-
როვნებას მიანდობდნენ ხოლმე, რათა ამ უკანასკნელს იგი ერთი ად-
გილიდან მეორეზე გადაეტანა მისთვის მოსახლეობელი ნებისმიერი
ტრანსპორტის საშუალებით. ადვილი შესაძლებელია იმის წარმოდგე-
ნა, თუ როგორ კრიზისულ მდგომარეობაში იღმოჩნდებოდა ეპისტო-
ლარული კომუნიკაციის ფორმა, დღესაც რომ ადამიანები, იმავე მე-
თოდით, მსოფლიოს ყველა კუთხეში, ხანგრძლივი დროით ელოდე-
ბოდნენ წერილის მიღებას. დღეს მობილური ტელეფონით, ტელემა-
ტიკისა და ციფრული ტექნიკის მეშვეობით გაგზავნილი ფაქსი, E-
mail-ი და სმს-ი მთლიანად ჩაენაცვლა ტრადიციულ ეპისტოლარულ
წერილებს და ფაქტია, რომ ეს ფენომენი მყარად იყიდებს ფეხს
ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში. თუმცა აშკარაა, რომ ამ უკანას-
კნელთა დაწერა და წაკითხვა სრულიად განსხვავებული რამაა, ვიდ-
რე ტრადიციული წერილის წერა და კითხვა: გარდა იმისა, რომ დი-
დი განსხვავება ინფორმაციის გადაცემის სისტრაფესა და ოპერატორ-

лопъдашо, са ѝмъ гъважъс ронговръц таъада щурис, и се твоит кромщънъуру-
и се кромънъаад гаънъкъзъбръл южънъбъна.

Урвълъвъ амъс щеъсаъбъд монгвиотърънъбъс и таълъиълъи азтънърии
MARIA LUISA DOGLIO-с ахълъаан гаъмъсъулъи щигни, „L'ARTE
DELLE LETTERE“, ронмълъшоуц азтънърии монмънъиънъаъс XVда XVI саъ-
кънъеъди с итаълъиъри єзиъсътърънъаръулъи даъмърънънъбъи с таълъсаъниънъ
ни мълъшъбъса да и ѡи ѿрънълъеъди, ронмълъбъиц ам ѿкаанъсънъръмъа таъ-
мъдъръвъ ѿрътъаада ѡаъниъуада. монгумъшъи и сътърънъиъулъи єзиъши Ѣрънъ-
ши ахълъиълъи сътърънъиъулъи ѿнънъмъдъзиъли с ѿнънъ, азтънърии
гаънъиънъаъс єзиъсътърънъаръулъи ѿнънъи сътърънъиъулъи мондълъс. монъ-
щигни Ѣаъръмъаадънъи ѡаънънъи ѿнънъи мондълънъи с идаънъ, та ѡи ѡе-
ди ѿ ѡи таънъмъдъръвъ єзиъсътърънъаръулъи ѿнънъи, ронговръни се мондълъ-
ди, ронмълъбъиц ѿкъи ѿръвълъгъвъри ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи саъ-
лъеъди са да ѿръвълърътиъди ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи саъ-
лъеъди са да ѿръвълърътиъди ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи саъ-

лъеъди са ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-

нъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-

дънаадац гаънъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-

нъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-
нъиънъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-

нъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-

нъи ѡи ѿнънъи ѿкъи ѿнънъи ѡаърънъи сътърънъиъулъи ѿнънъи ѿнънъи ѡаъ-

გვაქვს საქმე იტალიური ახალგაზრდის მიერ გაგზავნილი სმს-ის შემთხვევაში: 16 ასოს ნაცვლად — 4, სულ რამდენიმე წამი და ოღრუსანტის სურვილი, ანუ ინტენცია, დაიწყოს საკომუნიკაციო აქტი განხორციელებულია.

როგორც ვხედავთ, მესიგის სწრაფად და ლაკონურად წერის მოთხოვნილებამ და ამ საქმეში ახალი ტექნოლოგიების მოშველიებამ გამოიწვია შექმნილიყო ე. წ. სუმირებული, შემოკლებული წერის ფორმა, რომლის წესებს იცნობენ და ითავისებენ მხოლოდ ასეთი სახის საკომუნიკაციო აქტში ჩართული პირები, განსაკუთრებით ახალგაზრდები. ასეთ შემთხვევაში, თავისუფლად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ აღრე, როცა მსგავსი ტექნიკური საშუალებები არ არსებობდა, მსგავსი წერილობითი ტექსტების წერისას იდამიანები არა თუ ერთ ქაღალდის ფურცელს დახარჯავდნენ და ადვილი მისახვედრია, რა ვადებსაც მოანდომებდნენ საკომუნიკაციო აქტის განხორციელებას.

დღეს ტექნიკის წინსვლასთან ერთად „სკონებივით მრავლდება“ მობილური ტელეფონებისა და კომპიუტერების ახალი თაობები, რასაც თან სდევს ლოგოებისა და იკონების გამომხატველობითი უნარის შესაბამისი დახვეწა-გაუმჭობელება, მაგრამ ჯერ კიდევ რჩება მობილური ტელეფონების მომხმარებელთა გარკვეული ნაწილი, რომელიც სხვადასხვა ემოციისა და ფატიკური მინიშენების გამოსახატავად იყენებს ისეთი სახის იკონებს, როგორებიცაა, მაგალითად, შემდეგი ნიშნები: : —) Sono felice „ბედნიერი ვარ“; : - (Sono triste „მოწყენილი ვარ“; —) Occhiolino „თვალის ჩაკრა“; 0 : —) Angelo „ანგელოზი“; : — Indifferenza „გულგრილობა“; : —) Ohi! „ვაი! უი!“; : — D Sorriso „ლიმილი“; : — * Bacio „კოცა“; : (Lacrima „ტრემლი“; — Ammicamento „დამუჯობრება“ და სხვა მრავალი, რომლებიც მესიგის წერისას მისი შემდგენლის სულიერ მდგომარეობას გამოხატავს და ტექსტს უფრო შთამბეჭდავს ხდის. ზუსტად ისე, როგორც ეს ზეპირ-მეტყველებისას ხდება, როცა საუბარს, ჩვენდა უნებურად, მიმიკასა და უსტიკულაციის წავაშველებთ ხოლმე. („თუმცა ზემოთ მოყვანილი იკონები, — აღნიშნავს ავტორი, — არც თუ ისე ძალიან შეიძლება მოგვაგონებდეს ბედნიერი ან მოწყენილი სახის გამომეტყველებას“ (კორტელაცო, 3). ისეთი სახის იკონების თანხლებით გაგზავნილი მესიგი, ზეპირმეტყველებაში გაცვლილი ფრაზების მსგავსად, უფრო ფატიკური ფუნქციის მატარებელია (ანუ, ფატიკური კომუნიკაციის ისეთი ნიმუშია, რომელიც მიზნად ისახავს, რომ ადრესატს ამცნოს:

„შენთან ვარ, შენზე ვფიქრობ, შენთან ვარ დაკავშირებული უხილავი ძალებით, მეც შენნაირი ვარ“) და არა წმინდა ინფორმაციული, (რომაფებით, მეც შენნაირი ვარ“) და არა წმინდა ინფორმაციული, (რომელიც, მესიგების გარკვეულ ნაწილს მაინც ახასიათებს, როგორებით გამოიცია, მაგალითად, *ci vediamo alle 3 al solito posto* (3-ზე ვხვდებით, ჩვენ რომ ვიცით იქ). მესიგებისთვის დამახასიათებელი ლინგვისტური და საკომუნიკაციო ნიშნები აშკარად გვიჩვენებს თუ რატომ მოიკიდა ფეხი ახალმა ტექნოლოგიამ განსაკუთრებით მოზარდებსა და ახალგაზრდებში, რადგან ეს უკანასკნელი მათ საშუალებას აძლევს, თვით გაზრდებში, კომუნიკაციის დამყარებისას, გამოიყენონ მათთვის ჩვეული ენა, რომელიც სრულიად იდენტურია იმ სალაპარაკო ენისა, რომელზეც ისინი მეტყველებენ, ანუ ზეპირმეტყველების ენა, ენისა, რომელზეც მათ საშუალებას აძლევს, „გამოიცია თავიანთი სოციუმის კომენტარი“, მოახერხონ შეუერთდნენ მას ან შეინარჩუნე. წ. „შეკრული გუნდი“, მოახერხონ შეუერთდნენ მას ან შეინარჩუნონ მისი წევრობა. ყოველივე ამის განსახორციელებლად, იყენებენ სალაპარაკო ენას, რომელშიც უხვად მოიპოვება სინტაქსური შემოსალაპარაკო კლებები, რომლებიც სხარტი და მოსწრებული გამონათქვამებითაა კლებები, რომლებიც სხარტი და მოსწრებული გამომენტების მძაფრი გამოგატონისას შემოსალაპარაკო კლებებით არის გამდიდრებული“ (კორტელაცო, 4). მართლაც, ყოველივე ეს ძლიერ მოგვაგონებს სულ ახლო წარსულში „კონომიურ“ სალაპარაკო ენად მონათლული გრძელი სიტყვების იმ მოკლე ფორმებს, როგორებიცაა უკვე კლასიკად ქცეული „პროფ“, ქართულად „მასწ“; „raga“ (ბიჭი) „ragazzo“-ს ნაცვლად ან კერძო სახელების შემოკლებანი: „Vale“, „Steffi“, ან ჯართული — „რეზო“, „მარი“ და ა.შ.

აღსანიშნავია, რომ ასეთი სახის ახალგაზრდული სალაპარაკო ენის გამოიყენების პრატიკა დიდი ხანია არსებობს ზოგიერთ წერილობით ტექსტებში, მეცობრებთან გაგზავნილ წერილებში და, განსალობით მოსილებით, მაგრამ უფრო ხშირად მოიხსენება და სტუდენტებს შორის გაგზავნილ ბარათებში, რომლებსაც ისინი პროფესორ-მასტარებელთა ფარულად წერდნენ ხოლმე შერხის ქვეშ. შეიძლება ითქვას, რომ მობილური ტელეფონებით გაგზავნილი მესიგები ტექსტის წერის ანალოგიური ფორმის მაღალტექნოლოგიურ სახეცვლილებას წარმოადგენენ. რაც შეეხება მათ დონეზე აყვანილ სახეცვლილებას წარმოადგენენ. რაც შეეხება მათ შინაარსს, იგი მეტ-ნაკლებად თითქმის იგივე რჩება, რაც ზემოსხენებული ბარათებისა, ლინგვისტური ფორმები და ტექსტის მოცულობა თითქმის იდენტურია. „ახალგაზრდები კარგა ხანია ფლობენ, — ბაც თითქმის იდენტურია.

აღნიშნავს მიკელე კორტელაცო, — ასეთი ხუმრობანარევი დიალოგური სახის ბარათების ერთმანეთისთვის გაცვლის ტექნიკას, ანუ იმავე „მესიჯების“ გაგზავნის უნარს, რომელიც ისევე სწრაფი და უფრო ფატიკური სახისა იყო, ვიდრე ინფორმაციული. საჭირო იყო მხოლოდ მათი „გაცემის მობილური“ და ისეთ მა „აღტექნილოგიურ ხარისხში აყვანა, რომლის საშუალებასაც დღეს სწორედ მობილური ტელეფონი გვთავაზობს“, — აღნიშნავს მიკელე კორტელაცო, — და დასძენს: „რას წარმოიდგენდა საბრალო ეგვიპტელი ქალღმერთი ტეუტი, რომ შურს მესიჯების სიმრავლის ასეთ აღმატებით ხარისხში მოცემულობით იძებდა მხოლოდ, რადგან: რაც არ უნდა დიდად წერის მოყვარულნი ყოფილიყვნენ უწინდელი ახალგაზრდები, რაც არ უნდა უამრავი ბარათი ეწერათ მერხს ზემოთ თუ ქვემოთ, მაინც ვარაფრით მოახერხებდნენ დღეში ათი მილიონი ბარათის გაგზავნას.“ (კორტელაცო, 4).

როგორც დავინახეთ, სმს-ების ტექსტები სინტაქსურ-მორფოლოგიური და სხვა ლინგვისტური ფენომენების საყოველთაოდ აღიარებული ნორმების თვალსაზრისით, მოკლე, ნაწყვეტ-ნაწყვეტი და გაუძრავი სტრუქტურული ფორმის მქონენი არიან. თუმცა დადგენითად შეიძლება ჩაითვალოს ის გარემოება, რომ სმს-ების ასეთმა ბუნებამ ხელი შეუწყოს, ისე ვთქვათ, ერთგვარი სინთეზირი და იმპროკტებული წერის კულტურის ჩამოყალიბებას და ისეთი შემოქმედებითი უნარის განვითარებას, რაც გულისხმობს „ლაკონურად წერის“ მანერას, კერძოდ: დავწეროთ რაც შეიძლება მეტი უმცირეს სიცულ მონაკვეთზე. ხოლო უარყოფითად შეიძლება მივიჩნიოთ იღუზორული, ნაუცრადთვე და შემთხვევითი კომუნიკაცია, რომელიც სმს-ებს ხშირად ახასიათებთ.

თუ მ. კორტელაცოს დავეთანხმებით, სმს-ების ტექსტების შედგენისას, ერთი მხრივ, მატერიალური თვალსაზრისით, ნამდვილად გვაქს საქმე როგორც სივრცით, ისე დროითი ეკონომის გაკეთებასთან. მაგრამ, მეორე მხრივ, (და ამას თავად ავტორიც არ უარყოფს) ვაწყდებით სრულიად სხვა სახის პრობლემას, რომელიც იმაში გამოიხტება, რომ სმს-ების წერა, როგორც ლინგვისტური თავისებურებების, ისე საკომუნიკაციო თვალსაზრისით, ზეპირმეტყველების კადნიერი იმიტირებას ახდენს, რასაც უამრავ ლინგვისტურ „ანომალიასთან“ მოყვაროთ: კერძოდ:

ა) სიტყვების წერისას გამოყენებული შემოკლებები, სინტაქსის სიმარტივე და იმპლიციტური ფრაზების მოქარბებულობა, რომელიც მხოლოდ კონკრეტულად აღებული საკომუნიკაციო ეტის თანამონაწილეებისთვისაა გასაგები და ზეპირმეტყველების ნიმუშებს უფრო მოვაგონებს, ვიდრე წერილობითისას;

ბ) მართლწერისა და პუნქტუაციის წესების უგულებელყოფა და სმს-ების გაცვლის სწრაფი ტემპი სხვას ახალებს წააგას, თუ არა ახალგაზრდების „ე. წ. „შეხუმებებითი“ (დიალოგური) ზეპირი საუბრის სტილს“ (კორტელაცო, 4) და, მინდა იმედი ვიქონიო, დროთა განმავლობაში ახალგაზრდა თაობის წერის კულტურის უნარ-ჩვევების დაქვეითებას არ გამოიწვევს.

ლიტერატურა

კორტელაცო, — Cortelazzo M., IL MESTIERE DI SCRIVERE, www.mestierediscrivere.com/testi/messaggini.htm

კორტელაცო, — Cortelazzo M., BUONE LETTURE PER BELLE SCRITTE, sissipi.humnet.unipi.it/source/coNVBuone%20lettture.pdf

დოგლიო, 1993 — Doglio M. L., LETTERE A DONNA/ Scrittura epistolare al femminile tra Quattro e Cinquecento, Roma, Bulzoni, „Humanistica“, 1993, pp. VII-66

NINO TSERTSVADZE

The Art of Writing - Epistolary Genre Forgotten or Metamorphosed

Summary

The paper deals with the models of classical and present-day epistolary genre and discusses the problems that have arisen with the introduction of mobile phones and digital techniques. Fax, e-mail and SMS have completely replaced traditional epistolary genre - letter, Spacio-temporal constraints have conditioned the following linguistic peculiarities of SMS texts: simple syntax, abbreviations, implicit phrases that presuppose high degree of shared knowledge between the communicants, disdain of punctuation and orthography rules, imitation of spontaneous spoken discourse.